

2. 8. 2004

ID: 27487

Ublížení na zdraví

Za ublížení na zdraví lze pokládat takový stav (onemocnění, poranění), který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má jiný vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, popřípadě léčení, i když nezanechává trvalé následky.

Za ublížení na zdraví lze pokládat takový stav (onemocnění, poranění), který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má jiný vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, popřípadě léčení, i když nezanechává trvalé následky.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 504/2003, ze dne 6.5.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal obviněný P. H., proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 5 To 508/2002, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 71 T 54/2002, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. řádu se zrušuje usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 5 To 508/2002. Podle § 265k odst. 2 tr. řádu se zrušují také další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. řádu se přikazuje Krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný P. H. byl rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 27. 8. 2002, sp. zn. 71 T 54/2002, uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že dne 14. 9. 2001 kolem 10:15 hod. v O. na ul. H. v areálu H. d. H. v prostorách provozní budovy prádelny a čistírny po předchozí slovní rozepři nejprve slovně a poté fyzicky napadl poškozenou V. Z. tak, že ji udeřil otevřenou dlaní do obličeje a způsobil jí zlomeninu nosní chrupavky s následnou dobou léčení od 21. 9. 2001 do 2. 10. 2001.

Za to byl obviněný podle § 221 odst. 1 tr. zák. za použití § 53 odst. 1, 2 písm. b), odst. 3 tr. zák. odsouzen k peněžitému trestu ve výměře 10.000,- Kč. Podle § 54 odst. 3 tr. zák. byl pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 6 týdnů. Postupem podle § 229 odst. 1 tr. řádu byla poškozená V. Z. odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Citovaný rozsudek Okresního soudu v Ostravě napadl obviněný P. H. odvoláním, které Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 5 To 508/2002, podle § 256 tr. řádu jako nedůvodné zamítl. Opis uvedeného usnesení byl obviněnému doručen dne 17. 1. 2003, příslušnému státnímu

zastupitelství dne 23. 12. 2002.

Proti tomuto usnesení Krajského soudu v Ostravě podal obviněný P. H. dne 30. 12. 2002 prostřednictvím svého obhájce dovolání, a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Obviněný především uvedl, že předmětný skutek nespáchal. Poukazuje v této souvislosti na výpovědi svědků a poškozené, jejichž obsah dále rozebírá. Obviněný je současně přesvědčen, že ve vyjádřeních ošetřující lékařky poškozené existují rozpory. Podle názoru obviněného nebyla přesvědčivě prokázána souvislost mezi jeho jednáním a zraněním poškozené. Obviněný upozorňuje na některé další okolnosti týkající se vystavení potvrzení o pracovní neschopnosti poškozené, zpochybňuje povahu zranění poškozené, přičemž podle jeho názoru poškozená sama uvedla, že nebyla nijak omezena v obvyklém způsobu života. Nesprávný postup shledává obviněný i v tom, že nebylo vyhověno jeho návrhům na doplnění dokazování.

Závěrem podaného dovolání obviněný P. H. navrhuje, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Ostravě a aby trestní stíhání zastavil.

Nejvyšší státní zástupkyně se k podanému dovolání obviněného P. H. vyjádřila prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství, která uvedla, že obviněný do dovolání pojal zejména námitky, jež směřují proti učiněným skutkovým zjištěním a proti hodnocení důkazů, což však není možné namítat. Podle státní zástupkyně je tak uplatněný dovolací důvod způsobilé naplnit pouze tvrzení obviněného, že v řízení nebyla jednoznačně a objektivně stanovena doba léčení poškozené. Protože zákon nestanoví, co se rozumí ublížením na zdraví, státní zástupkyně tento pojem dále rozebírá a uzavírá, že pracovní neschopnost a délka léčení jsou důležitými kritérii, avšak nikoli jedinými. Ze skutkové věty ani z odůvodnění rozhodnutí potom další kritéria požadovaná ustálenou judikaturou, zejména povaha a závažnost zranění a znesnadnění obvyklého způsobu života nebo výkonu obvyklé činnosti poškozené, nevyplývají. Podle názoru státní zástupkyně nebylo zjištěno ani to, že se obviněný dopustil předmětného jednání s úmyslem způsobit takové zranění. Státní zástupkyně činí závěr, že popsany skutek neumožňuje závěr o spáchání trestného činu podle § 221 odst. 1 tr. zák. Navrhuje proto, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. řádu napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě zrušil a podle § 265l odst. 1 tr. řádu tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodnul.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. řádu) především zkoumal, zda má podané dovolání všechny obsahové a formální náležitosti, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom Nejvyšší soud dospěl k následujícím závěrům:

Podle § 265a odst. 1 tr. řádu lze dovoláním napadnout pouze pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. V posuzovaném případě je napadeným rozhodnutím usnesení Krajského soudu v Ostravě jako odvolacího soudu, jímž bylo zamítnuto odvolání obviněného P. H. podané proti rozsudku, kterým byl tento obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest [§ 265a odst. 2 písm. h) tr. řádu]. Proti takovému druhu rozhodnutí je dovolání obecně přípustné. Dovolání podal obviněný prostřednictvím obhájce JUDr. F. Z., bylo proto podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. b) a odst. 2 tr. řádu. K podání dovolání došlo u Okresního soudu v Ostravě dne 30. 12. 2002, tj. v místě a ve lhůtě podle § 265e tr. řádu.

V dovolání musí být dále uvedeno, z jakých důvodů je rozhodnutí napadáno, a to s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) nebo 265b odst. 2 tr. řádu, o které se dovolání opírá (§ 265f odst. 1 tr. řádu). Obviněný P. H. poukazuje na důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, tedy na to, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Proto se Nejvyšší soud zaměřil na posouzení oprávněnosti tohoto uplatněného dovolacího důvodu. Pokud jde o námitku nesprávného právního posouzení, může být taková vada úspěšně namítána prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Protože v části dovolání obviněného P. H., která se skutečně opírá o takovou námitku, Nejvyšší soud neshledal žádný z důvodů k odmítnutí dovolání ve smyslu § 265i odst. 1 tr. řádu, přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. řádu zákonnost a odůvodněnost napadeného usnesení Krajského soudu v Ostravě, a to v rozsahu a ze zmíněného důvodu uvedeného v dovolání, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí. Po přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že v tomto rozsahu je podané dovolání částečně důvodné. K uvedenému závěru o důvodnosti podaného dovolání dospěl Nejvyšší soud na podkladech následujících skutečností.

V rámci konkretizace dovolacího důvodu obviněný P. H. v dovolání především uvedl, že předmětný skutek nespáchal, přičemž současně se domnívá, že ve vyjádřeních lékařky, která ošetřovala poškozenou, existují rozpory a že nebyla ani přesvědčivě prokázána souvislost mezi jeho jednáním a zraněním poškozené. Obviněný tedy tvrdí pochybení ve skutkových zjištěních a v hodnocení důkazů, popřípadě namítá i neúplnost dokazování. Podle názoru obviněného i poškozená sama uvedla, že nebyla nijak omezena v obvyklém způsobu života.

Nejvyšší soud především považuje za nutné k námitkám obviněného týkajícím se pochybení ve skutkových zjištěních a v dokazování uvést, že jak vyplývá z ustanovení § 265b odst. 1 tr. řádu, důvodem dovolání nemůže být samo o sobě nesprávné skutkové zjištění, neboť takový důvod zde zahrnut není. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen odvolací soud (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. řádu). Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou k přezkoumávání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět, jak je patrné z omezeného rozsahu dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. řádu.

Proto při posuzování oprávněnosti tvrzení o existenci dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu je dovolací soud vždy vázán konečným skutkovým zjištěním, které ve věci učinily soudy prvního a druhého stupně. V trestní věci obviněného P. H. to pak znamená, že pro dovolací soud je rozhodující skutkové zjištění, podle něhož obviněný spáchal skutek tak, jak je uvedeno v rozsudku soudu prvního stupně, s jehož skutkovými závěry se ztotožnil i soud odvolací. V tomto rozsahu tedy obviněný podal dovolání z jiného důvodu, než jaký ho činí přípustným, a Nejvyšší soud se proto nemohl zabývat skutkovými námitkami obviněného ani jeho výhradami proti správnosti a úplnosti provedeného dokazování či proti hodnocení důkazů.

Obviněný P. H. však současně v dovolání namítl, že poškozená během pracovní neschopnosti nebyla nijak omezena v obvyklém způsobu života, tj. zpochybnil právní závěr o tom, že zranění poškozené lze posoudit jako ublížení na zdraví ve smyslu § 221 odst. 1 tr. zák. Jak vyplývá ze skutkových zjištění učiněných ve věci dříve činnými soudy a vyjádřených především ve skutkové větě výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, obviněný poškozenou udeřil otevřenou dlaní do obličeje a způsobil jí zlomeninu nosní chrupavky s následnou dobou léčení od 21. 9. 2001 do 2. 10. 2001. K charakteru zranění a zejména k jeho následkům a vlivu na poškozenou již výrok ani odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně a usnesení odvolacího soudu žádné další významnější skutečnosti neobsahují. Popis důsledků, jaké zanechalo jednání obviněného na zdraví poškozené, tak zůstal omezen na charakteristiku utrpeného poranění a na dobu jeho léčení.

K tomu Nejvyšší soud připomíná, že trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví. Pojem „ublížení na zdraví“ není dále zákonem blíže definován, proto je nezbytné na takový stav usuzovat podle individuálních okolností každého konkrétního případu s tím, že východiskem je kvalitativní a kvantitativní odchylka od stavu, který je považován za zdraví. Zdraví je stav organismu, který je podmíněn v biologickém slova smyslu dokonalou stavbou lidského těla a jeho jednotlivých orgánů, jakož i jejich harmonickou funkcí. Porušením zdraví je pak takový stav, který je charakterizován poruchou dokonalé stavby těla nebo jeho jednotlivých orgánů, nebo jejich harmonické funkce. Jde o stav z lékařského hlediska velmi rozmanitý, vyznačující se různou závažností podle toho, co je jeho příčinou a jaká je možnost nápravy. Rovněž následky porušení zdraví mohou být různé. Buď dojde k úplné nápravě (tedy ke stavu definovanému jako zdraví), nebo zůstane trvalá porucha tvaru nebo funkce orgánu různého stupně.

Dostatečnou konkretizaci toho, co se v praxi orgánů činných v trestním řízení považuje za ublížení na zdraví ve smyslu § 221 odst. 1 tr. zák., pak přináší ustálená judikatura. Ve smyslu stanoviska publikovaného pod č. II/1965 Sb. rozh. tr. lze za ublížení na zdraví pokládat takový stav (onemocnění, poranění), který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má jiný vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, popřípadě léčení, i když nezanechává trvalé následky. Doba léčení vyvolaná ublížením na zdraví je sice rovněž důležitým kritériem při posuzování pojmu ublížení na zdraví, není však kritériem jediným ani rozhodujícím. Při posuzování pojmu ublížení na zdraví mají význam zejména takové skutečnosti, jako je povaha poruchy zdraví, jak byla způsobena, jakými příznaky se projevuje, který orgán a která funkce byla narušena, bolestivost zranění a její intenzita, zda a jaké lékařské ošetření či léčení vyžaduje a zda a do jaké míry porucha narušila obvyklý způsob života postiženého, počítaje v to i vyřazení z pracovního procesu. Je třeba zdůraznit, že posuzování každého případu musí být komplexní a přísně individuální.

Nelze jednoznačně stanovit ani nějakou minimální dobu, po kterou musí porucha zdraví (narušení obvyklého způsobu života, bolestivost poranění, nutnost léčení, pracovní neschopnost apod.) trvat, aby poruchu zdraví bylo již možno považovat za ublížení na zdraví ve smyslu § 221 odst. 1 tr. zák. Musí však jít o takovou poruchu zdraví, která znesnadňuje postiženému obvyklý způsob denního života, nebo výkon obvyklé činnosti, anebo má jiný vliv na obvyklý způsob života postiženého, nikoliv jen po krátkou, zcela přechodnou dobu. Podle rozhodnutí pod č. [16/1986](#) Sb. rozh. tr. se potom za ublížení na zdraví pokládá porucha zdraví poškozeného, která mu ztěžuje obvyklý způsob života nebo výkon obvyklé činnosti alespoň po dobu okolo 7 dnů.

Na základě popsaných právních závěrů dospěl Nejvyšší soud k tomu, že soudy obou stupňů v posuzované věci vyjádřily ve skutkových zjištěních jen povahu poruchy zdraví poškozené V. Z. a dále to, na kterém místě a jak byla způsobena a jakou dobu léčení si vyžádala. To ovšem dostatečně nevyovídá o závažnosti utrpěného poranění ze všech výše uvedených hledisek, která jsou nezbytná k posouzení, zda jde o ublížení na zdraví ve smyslu § 221 odst. 1 tr. zák. Napadené usnesení ani jemu předcházející rozsudek totiž neobsahují už žádné další skutkové okolnosti, ve spojení s nimiž by teprve bylo možné učinit právní závěr, že u poškozené V. Z. jde skutečně o ublížení na zdraví, které je trestným činem podle citovaného ustanovení. Skutková zjištění v tomto směru postrádají zejména údaj, jak bylo zranění poškozené léčeno, zda a jak dlouhou pracovní neschopnost poškozené si vyžádalo, dále zda, v jakých směrech, jakým způsobem a po jak dlouhou dobu toto zranění i jinak omezilo obvyklý život poškozené a výkon její obvyklé činnosti, zda a jakými bolestmi, popřípadě po jakou dobu se zranění projevovalo apod. Jen vyhodnocení souhrnu všech těchto okolností může vést ke správnému právnímu závěru o tom, jakou právní povahu má zranění a zda se jedná o ublížení na zdraví v trestněprávním smyslu. Jak již bylo uvedeno výše, doba léčení je sice důležitým kritériem při posuzování pojmu ublížení na zdraví, není však kritériem jediným ani rozhodujícím, a proto zejména v případě méně závažného poranění sama o sobě nepostačuje k vyjádření následku, v němž má být spatřováno ublížení na zdraví ve smyslu § 221 odst. 1 tr. zák. Existence takového následku může být odůvodněna jen komplexem všech zmíněných znaků, jimiž se ublížení na zdraví projevuje.

S ohledem na přehledné a poměrně jednoznačné vymezení pojmu ublížení na zdraví citovanou i další judikaturou (obdobně viz např. rozhodnutí pod č. 16/1964, 2/1966, 21/1984 Sb. rozh. tr.) Nejvyšší soud uzavírá, že dosavadní skutková zjištění, o něž se v posuzované věci opírá rozsudek soudu prvního stupně i napadené usnesení odvolacího soudu, zatím nedovolují učinit závěr, podle něhož se obviněný P. H. svým jednáním dopustil trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák., neboť skutkové okolnosti obsažené ve skutkové větě výroku o vině ani v odůvodnění těchto rozhodnutí neposkytují dostatečný podklad pro uvedenou právní kvalifikaci. Chybí zde totiž takové skutkové okolnosti, z nichž by bylo po jejich vyhodnocení v celém komplexu jednoznačně zřejmé, že porucha na zdraví poškozené V. Z., kterou způsobil obviněný P. H., byla skutečně ublížením na zdraví ve smyslu citovaného ustanovení trestního zákona. Bez uvedení všech rozhodných skutkových okolností, které naplňují tento zákonný znak, pak nelze učinit právní závěr o spáchání trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 5 To 508/2002, které napadl obviněný P. H. dovoláním, proto spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, jak s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu tvrdil obviněný.

Po zjištění, že dovolání je v tomto směru opodstatněné, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 5 To 508/2002. Podle § 265k odst. 2 tr. řádu Nejvyšší soud zrušil také další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. řádu pak Nejvyšší soud přikázal Krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Krajský soud v Ostravě tak v naznačeném rozsahu opětovně projedná odvolání obviněného a především znovu posoudí souhrn všech výše uvedených rozhodných skutkových okolností, které jsou nezbytné, aby bylo možné učinit jednoznačný právní závěr o tom, zda poškozená V. Z. skutečně utrpěla v důsledku jednání obviněného P. H. ublížení na zdraví ve smyslu trestního zákona či nikoli.

Na základě zjištěných skutečností potom odvolací soud zhodnotí a rozhodne, zda obviněný svým jednáním naplnil všechny potřebné znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák., případně trestného činu jiného nebo žádného.

Ve smyslu § 265s odst. 1 tr. řádu je odvolací soud v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto dovolacím rozhodnutí a je povinen respektovat zákaz reformationis in peius (§ 265s odst. 2 tr. řádu).

Pouze na okraj považuje Nejvyšší soud za nutné uvést své stanovisko k názoru státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství, který zmínila ve svém vyjádření k dovolání a podle něhož nebylo ani zjištěno, že by se obviněný dopustil předmětného jednání s úmyslem způsobit zranění poškozené. Státní zástupkyně zde v podstatě namítá nedostatek či nesprávnost v posouzení subjektivní stránky trestného činu. Pokud však jde rozsah přezkumu na podkladě podaného dovolání, podle § 265i odst. 3 tr. řádu Nejvyšší soud přezkoumá zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, a to jen v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. Obviněný P. H. přitom žádné pochybení stran subjektivní stránky skutkové podstaty v dovolání nenamítl. Vzhledem k omezení přezkumné činnosti vyplývajícímu z citovaného ustanovení se proto Nejvyšší soud zmíněným názorem státní zástupkyně nezabýval.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)